

Świadczenie pielęgnacyjne dla obojga rodziców

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: niedziela, 23, listopad 2014 23:00

Bernadeta Skóbel

Odśłony: 8213

Uniemożliwienie przyznania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego rodzicowi, który zrezygnował z pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym dzieckiem, w sytuacji, gdy drugi z rodziców ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inne dziecko w rodzinie, jest niezgodne z konstytucją.

18 listopada 2014 r. Trybunał Konstytucyjny rozpoznał skargę konstytucyjną dotyczącą prawa do dodatku do zasiłku rodzinnego oraz świadczenia pielęgnacyjnego na dziecko.

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 17 ust. 5 pkt 4 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach, w brzmieniu obowiązującym do 13 października 2011 r., w zakresie, w jakim uniemożliwia przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego rodzicowi (opiekunowi faktycznemu), który rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w związku z koniecznością sprawowania opieki, o której mowa w art. 17 ust. 1 tej ustawy, nad niepełnosprawnym dzieckiem, w sytuacji, gdy drugi z rodziców (opiekunów faktycznych) ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego na inne dziecko w rodzinie, jest niezgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie konstytucji.

W pozostałym zakresie Trybunał umorzył postępowanie.

Zaskarżony przepis dotyczy świadczenia pielęgnacyjnego. Jest to świadczenie, do którego ma prawo rodzic albo opiekun faktyczny, który rezygnuje z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, aby sprawować osobistą opiekę nad osobą niepełnosprawną legitymującą się odpowiednim orzeczeniem potwierdzającym niepełnosprawność. Nabycie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego jest uzależnione od spełnienia licznych warunków, zarówno przez osobę ubiegającą się o świadczenie, jak i przez osobę wymagającą opieki, określonych przede wszystkim w art. 17 ust. 1, ust. 1a i ust. 5 zakwestionowanej ustawy. W szczególności osoba wymagająca opieki musi być zaliczona do najwyższego, to jest „znacznego”, stopnia niepełnosprawności, a osoba rezygnująca z zatrudnienia nie może mieć prawa do świadczeń zastępujących dochody (np. emerytury lub renty).

Świadczenie pielęgnacyjne, na gruncie zaskarżonych przepisów – obowiązujących w czasie, gdy skarżący ubiegał się o nie – było uzależnione od kryterium dochodowego; obecnie przysługuje bez względu na wysokość dochodu rodziny.

Ustawa o świadczeniach rodzinnych w art. 17 ust. 5 przewiduje szereg wyłączeń możliwości przyznania świadczenia pielęgnacyjnego. W szczególności punkt 4 tego przepisu, zaskarżony w niniejszej sprawie, stanowi, że świadczenie to nie przysługuje, jeżeli inna osoba w tej rodzinie ma ustalone prawo do świadczenia pielęgnacyjnego (bądź do dodatku do zasiłku rodzinnego) na to lub inne dziecko niepełnosprawne. Przepisem tym ustawodawca wprowadził zasadę, że na jedną rodzinę może przypadać tylko jedno prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, bez względu na liczbę niepełnosprawnych dzieci lub osób dorosłych wymagających opieki oraz liczby osób opiekujących się nimi, spełniających pozytywne przesłanki nabycia tego świadczenia.

Skarżącemu, w którego rodzinie wychowuje się 3 dzieci z najgłębszymi dysfunkcjami, odmówiono prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, o które się ubiegał rezygnując z pracy zarobkowej, aby opiekować się niepełnosprawnym synem, tylko dlatego, że jego żona wcześniej uzyskała to świadczenie z tytułu opieki nad ich innym niepełnosprawnym dzieckiem.

W skardze zarzucono, że zaskarżony przepis jest niezgodny z następującymi postanowieniami

Świadczenie pielęgnacyjne dla obojga rodziców

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: niedziela, 23, listopad 2014 23:00

Bernadeta Skóbel

Odłony: 8213

konstytucji: art. 2 (zasadą sprawiedliwości), art. 18 (zasadą ochrony rodziny), art. 32 ust. 1 (zasadą równości) i art. 71 ust. 1 (prawem rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej do szczególnej opieki państwa). Rzecznik Praw Obywatelskich, który przystąpił do sprawy, wskazał jako dodatkowy wzorzec kontroli art. 69 konstytucji (obowiązek władz publicznych udzielania osobom niepełnosprawnym pomocy w zabezpieczeniu egzystencji). Skarżący argumentował, że sytuacja rodzin wychowujących kilkoro dzieci niepełnosprawnych jest pod każdym względem trudniejsza od sytuacji rodzin, w których wychowuje się tylko jedno takie dziecko, wobec czego te pierwsze rodziny powinny korzystać z większego wsparcia państwa. W szczególności chodzi o to, żeby możliwie była w takiej sytuacji rezygnacja z pracy zarobkowej obojga rodziców (opiekunów), gdyż jedna osoba nie jest w stanie fizycznie i psychicznie podołać równoczesnej opiece nad dwojgiem lub trojgiem ciężko niepełnosprawnych dzieci (innych osób).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że zaskarżone rozwiązanie jest niezgodne z art. 71 ust. 1 zdanie drugie konstytucji. Stanowi on, że rodziny znajdujące się w trudnej sytuacji materialnej i społecznej, zwłaszcza wielodzietne i niepełne, mają prawo do szczególnej pomocy ze strony władz publicznych. Rodziny wychowujące dzieci niepełnosprawne, zwłaszcza więcej niż jedno takie dziecko, znajdują się niewątpliwie w trudnej sytuacji społecznej, a z reguły także – w trudnej sytuacji materialnej. Z mocy art. 71 ust. 1 zdanie drugie konstytucji rodziny takie mają prawo do szczególnej, to jest ponadstandardowej, pomocy, która przysługuje wszystkim rodzinom, także tym, które są w stanie radzić sobie same. Istotnym instrumentem tej szczególnej pomocy dla rodzin znajdujących się w takiej sytuacji społecznej z powodu znacznej niepełnosprawności niektórych jej członków jest świadczenie pielęgnacyjne. Podmiotem uprawnionym do niego jest członek rodziny – ojciec, matka, opiekun faktyczny, lecz jego beneficjentem jest cała rodzina. Świadczenie to ma być częściową rekompensatą dochodu utraconego z powodu rezygnacji z pracy zarobkowej. Jest ono przy tym, co bardzo ważne, powiązane z kontynuowaniem ubezpieczenia społecznego – emerytalnego i rentowego – na koszt publiczny (ze środków publicznych opłacane są składki na ubezpieczenie opiekuna).

Trybunał Konstytucyjny uznał, że w ekstremalnie trudnej sytuacji rodziny wychowującej więcej niż jedno dziecko niepełnosprawne, rezygnacja z pracy jednego rodzica (opiekuna) często może się okazać niewystarczająca, gdyż opiekun ten nie jest w stanie sprawować efektywnie opieki równocześnie nad dwojgiem, czy trojgiem niepełnosprawnych dzieci. Dlatego prawo powinno w takiej sytuacji stworzyć możliwość rezygnacji z pracy także drugiemu rodzicowi, umożliwiając mu uzyskanie świadczenia pielęgnacyjnego.

Należy dodać, że brak takiej możliwości może zmusić rodziców do oddania wszystkich lub niektórych niepełnosprawnych dzieci do publicznego zakładu opiekuńczego, gdzie koszt opieki nad nimi jest nieporównanie wyższy od kosztu świadczeń pielęgnacyjnych dla dwojga rodziców (opiekunów), a opieka nigdy nie będzie tak dobra jak w normalnej rodzinie.

Nie bez znaczenia dla ogólnego społecznego rachunku kosztów i zysków jest to, że osoba rezygnująca z pracy zawodowej w celu sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny zwalnia miejsce pracy, które może zająć bezrobotny, na którym nie ciążyą tak trudne obowiązki rodzinne.

Z tych względów Trybunał Konstytucyjny orzekł, że zaskarżony przepis jest niezgodny z art. 71 ust. 1 zdanie drugie konstytucji.

Rozprawie przewodniczyła sędzia TK Maria Gintowt-Jankowicz, sprawozdawcą była sędzia TK Teresa Liszcz.

Świadczenie pielęgnacyjne dla obojga rodziców

Kategoria: Polityka Społeczna

Opublikowano: niedziela, 23, listopad 2014 23:00

Bernadeta Skóbel

Odśłony: 8213

Źródło: www.trybunal.gov.pl